

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МАРІЇ СКЛОДОВСЬКОЇ-КЮРІ
УНІВЕРСИТЕТ ОРАДІ**

РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції
(Чернівці, 29 травня 2025 р.)*

Чернівці
Мехнодрук

2025

Редколегія видання:

Проф., д. пол. н. А. М. Круглашов – науковий редактор
Проф., д. пол. н. Н. Ю. Ротар – заступник наукового редактора
Проф., д. пол. н. В. І. Бурдяк – член редколегії
Проф., д. пол. н. Є. П. Юрійчук – член редколегії
Доц., к. пол. н. М. М. Гуйтор – член редколегії
Доц., к. пол. н. С. М. Швидюк – член редколегії
К. пол. н. І. О. Равлик – член редколегії
К. пол. н. І. В. Цікул – відповідальний секретар

International Editorial Board

BALUK Walenty – Doctor habil., Professor, Maria Curie-Skłodowska University, Lublin, Poland – Head of the Committee
DELCAMP Alain – Doctor, Honorable Secretary General, Senate of France, Paris, France
AMARAL Carlos Pacheco – Doctor, Professor, University of Azores, Ponta Delgada, Portugal
DIRDALA Lucian-Dumitru – Doctor, Center of European Studies, Alexandru Ioan Cuza University, Iasi, Romania
ŻURAWSKI vel Grajewski Przemysław – Doctor habil., Professor, University of Lodz, Poland
SŁOWIKOWSKI Michał – Doctor habil., Professor, University of Lodz, Poland
HORGA Ioan – Doctor, Professor, University of Oradea, Romania
SCHNECKENER Ulrich – Professor, Dr., University of Osnabrück, Germany

Рецензенти:

Романюк А.М. – д.політ.н., професор, зав. кафедри політології Львівського національного університету імені Івана Франка
Гонюкова Л.В. – д.держ.упр., професор, професорка кафедри публічної політики Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Ключкович А.Ю. – д.політ.н., професор, зав. кафедри політології та державного управління ДЗВО Ужгородський національний університет

Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи:
Р 64 матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Чернівці, 29 травня 2025 року. Чернівці : Технодрук, 2025. 230 с.
ISBN 978-617-8034-66-5

До збірника включено тези доповідей та повідомлень учасників XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи», яка відбулася 29 травня 2025 року. Наукові дискусії фокусувались на критичному переосмисленні концептуально-теоретичних засад сучасних політичних досліджень, проблемах, тенденціях і перспективах демократичної стійкості політичних інститутів в умовах російсько-української війни, інституційному, інформаційному та громадському вимірах спротиву російській агресії в Україні, динаміці безпекових стратегій національних держав, міжнародних організацій та інтеграційних об'єднань в контексті творення нового формату геополітичної конкуренції, потенціалі стійкості системи публічного управління та місцевого самоврядування України в умовах правового режиму воєнного стану.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх зацікавлених проблемами розвитку сучасної політичної науки та науки державного управління.

УДК 321.01(4)(08)

Зміст

ПЕРЕДМОВА	7
КРИТИЧНЕ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: УРОКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ТА ЗЛАМУ МІЖНАРОДНОГО СВІТОВОГО ПОРЯДКУ	
МАРАДИК Наталія. Теоретичні основи транскордонного співробітництва в Європі: історичний розвиток і сучасне розуміння..	10
БЕВЗ Тетяна. Національна консолідація як предмет політичної науки: концептуальні та методологічні виклики	12
КРУГЛАШОВ Анатолій. Концепція ретроімперіалізму: перевірка реаліями російсько-української війни	16
РОТАР Наталія. Концептуалізація цифрових інструментів політики в дискурсі сучасної політичної науки	19
ШВИДЮК Сергій. Концепція акторності як інструмент аналізу децентралізації в Україні	24
РАВЛИК Ірина. Демократія в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні: ключові виклики	27
БОНДАРЕНКО Лев-Олександр. Геополітична дестабілізація як каталізатор ідеологічної трансформації в Європейському Союзі: до переосмислення теорій інтеграції та безпеки	30
КОРОП Олександр. Ігрове моделювання у контексті російсько-української війни: адаптація теорії ігор до нової геополітичної конкуренції та перебудови міжнародного порядку	34
ПОПОВ Георгій. Cognitive Biases as a Source of Intelligence Failures: Robert Jervis's Analysis (Когнітивні упередження як джерело провалів розвідки: Аналіз Роберта Джервіса)	37
ЦІКУЛ Ірина. Гендерний вимір рейтингування наукової діяльності..	41
ВАРИЧ Дмитро. Міжнародні стратегії досягнення гендерної рівності	45
ДЕМОКРАТИЧНА СТІЙКІСТЬ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
БУРДЯК Віра. Важливість результатів президентських виборів у Румунії для України	49
ROSCA Ludmila. Civic culture: Relevance and Theoretical-Practical Significance in the Context of European Integration of Moldova and Ukraine	53
ДУДІНСЬКА Іріна. Європейська асоціація прикордонних регіонів (AEBR): інституційна підтримка транскордонної співпраці	54

ЦІРНЕР Міхал. Роль Європейського Союзу в підтримці транскордонного співробітництва: програми Interreg і їх еволюція..	57
МОЛОЧКО Павло. Виклики інституційної стійкості політичних партій України в умовах війни та перспективи у постконфліктний період	60
ГЕРАСИМЧУК Таміла. Роль солідарності ЄС у посиленні стійкості України в умовах російсько-української війни	64
COLTA Alexandra. Youth participation in decision-making in the age of crises: a democratic response and a european direction	72
ЮРІЙЧУК Євгенія, МОЛОЧКО Павло. Демократична стійкість регіональних медіа: опитування «Дотримання свободи слова журналістів в умовах війни»	73
CRIMINCEANU Iulian. Reorganising Public Order Institutions under State Collapse: The Case of the Militia in Bessarabia (1917–1918)	77
GARBATOVSKI Valeria. The role of educational policies in guiding citizens of the Republic of Moldova and Ukraine	78
ФЕСЕНКО Олександр. Стійкість електоральної демократії в Україні за оцінками міжнародних організацій	79
ВИШНЕВСЬКА Владислава. Парламентаризм у Болгарії у ХХІ столітті: виклики та перспективи	82
БАРАНЕЦЬ Василь. Штучний інтелект як інструмент модернізації дипломатичних стратегій	85

СПРОТИВ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ В УКРАЇНІ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ, ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТА ГРОМАДСЬКИЙ ВИМІРИ

ZHARYLOUSKAYA Maryia. Legal status of the European Union restrictive measures: the Russian Federation's aggression against Ukraine case insights	89
КАРПО Василь, НЕЧАЄВА-ЮРІЙЧУК Наталія. Практики стійкості українських громад в умовах триваючої російсько-української війни	98
KHUROSHVILI Bacho Bitari. Georgia and the EU: Democratic Backsliding in the Wake of Russia's Invasion of Ukraine	102
STOICA Alina. Strategies of cultural diplomacy and projection of the russian federation's influence in the Eastern border regions of the European Union	105
СТЬОПКІН Андрій. Наближення політики протидії дезінформації України до принципів та стандартів ЄС	106
МОТУЗ Софія. Управління медіаграмотністю населення в умовах воєнного стану: роль органів виконавчої влади та місцевого самоврядування	110

ТАРАСЮК Ярослав. Роль місцевого самоврядування у забезпеченні демократичної стійкості під час російсько-української війни	113
КОЛЕСНИК Наталія. Державна політика у сфері національно-патріотичного виховання в умовах російсько-української війни	117

ДИНАМІКА БЕЗПЕКОВИХ СТРАТЕГІЙ НАЦІОНАЛЬНИХ ДЕРЖАВ, МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ В КОНТЕКСТІ ТВОРЕННЯ НОВОГО ФОРМАТУ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

ФЕДОРЧАК Тетяна. Допомога Чеської Республіки Україні у війні проти рф	123
МЕЛЬНИЧУК Любов, САРАФІНЧАН Надія. Концептуальні засади регіонального співробітництва	127
РАДИШ Олександр. Економічна дипломатія Словаччини в умовах трансформації зовнішньої політики	130
ОСАДЦА Іван. Прагматична теорія сили – каталізатор глибоких змін у зовнішній політиці та інформаційній безпеці Європейського Союзу	133
ЧЕБАНИК Віталій. Безпеківі вектори взаємин Вишеградської групи та України крізь призму нової геополітичної реальності	137
МІЛАЩЕНКО Владислав. Енергетичний шантаж як дипломатична стратегія Кремля щодо України та Німеччини (2014–2022)	140
ШЕВЧЕНКО Андрій. Пособництво державі-агресору як політико-правовий виклик національній безпеці України в умовах гібридної війни	144
ДРОГОЗЮК Микита. Нові безпекові виклики Вишеградської групи	149
ПОПОВИЧ Олександр. Основні етапи еволюції цифрової політики Європейського Союзу	152
ШУТАК Олександр. Вплив європейської інтеграції України на формування національної моделі громадського здоров'я	156
РОТАР Ірина. Політика охорони здоров'я як засіб геополітичної конкуренції національних держав	160

СИСТЕМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ: ПОТЕНЦІАЛ СТІЙКОСТІ ТА РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

ВАСИЛЕВСЬКА Тетяна. Етичні виміри публічно-управлінської діяльності в кризових ситуаціях	165
МАЛИНОВСЬКИЙ Валентин. Розвиток багаторівневого врядування в Україні в сучасних умовах	167

ГОНЮКОВА Лілія. Посилення спроможності публічної служби і громадян до співпраці через комунікацію	172
НЕДОКУС Ігор. Статутна нормотворчість в територіальних громадах України (на прикладі Чернівецької області)	176
МОРОЗ Ігор. Напрями взаємодії органів місцевого самоврядування України та Польщі в умовах російсько-української війни	180
ХРИСТАН Назарій. Пам'ять і самоврядування в умовах війни: декомунізація як чинник стійкості громад	183
КУДРЯВСЬКИЙ Іван. Державне управління у сфері захисту інформаційного простору: юридичні проблеми та перспективи розвитку	187
СТРЕЛЬЧУК Наталія, КОЛЕСНИК Андрій. Доступність публічних послуг для ветеранів/-ок та членів їх сімей в умовах воєнного стану	194
ПАЦАРАНЮК Богдан. Розвиток медіаційної компетентності публічних службовців в Україні в період воєнного стану	197
КОЗИК Тетяна. Особливості діяльності державної служби забезпечення якості освіти в умовах правового режиму воєнного стану	200
МОСТОВИЙ Назар. Особливості організації державної служби в умовах воєнного стану	204
ВЕРБИЦЬКА Анастасія. Трансформація організаційної структури органів державної влади в умовах воєнного стану	207
КОРИТНА Єва. Напрями підготовки професійних кадрів для державної служби в сучасних умовах євроінтеграції та правового режиму воєнного стану	211
ГНАТЧУК Альбіна. Особливості формування лідерства посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад в умовах правового режиму воєнного стану в Україні	215
СТЕНЧУК Юлія. Організаційно-правові засади управління персоналом в органах місцевого самоврядування (на прикладі міської ради)	218
БОЙКО Давид. Система перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців в умовах правового режиму воєнного стану...	222
ЧЕРТАН Андрій. Етичні моделі діяльності державного службовця..	225

krayin Tsentralnoyi Yevropy u konteksti rosiysko-ukrayinskoyi viyny, harantiy bezpeky ta reintehratsiyi tymchasovo okupovanykh terytoriy. Uzhhorod: TOV«RIK-U», 2023. P. 114-116.

3. Maradyk N. Hlobal'ni procesy ta transkordonne spivrobitnyctvo: metody analizu. In: Sučasni metody ta instrumenty politychnoyi nauky. Lvov : Lvivskiy nacional'nyj universytet imeni Ivana Franka, 2020. S. 282-292.

***Павло Молочко, к. політ. н., доцент
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0078-3909>***

Виклики інституційної стійкості політичних партій України в умовах війни та перспективи у постконфліктний період

Існуюча література з питань постконфліктного державотворення не пропонує єдиної думки щодо того, які саме політичні інститути є найбільш придатними для досягнення цієї мети [3, с. 128-129]. Саме тому в умовах триваючого конфлікту, а також у постконфліктний період важливо працювати з політичними інститутами з метою збереження балансу та недопущення відновлення конфлікту. Політичні інститути мають велике значення, оскільки вони можуть забезпечити контекст, у якому можуть бути враховані існуючі розбіжності та забезпечуватись управління ними ненасильницьким політичним шляхом. У зв'язку з цим важливим є аналіз інституційної стійкості політичних партій у конфліктному та постконфліктному контекстах.

Серед політичних інститутів саме політичні партії є унікальними тим, що вони здатні забезпечувати політичне вираження потреб, які за інших обставин могли б бути виражені через насильство, і об'єднувати та артикулювати інтереси

громадян як під час мирних переговорів, у постконфліктному політичному управлінні та процесах державотворення. Однак на практиці політичні партії часто не відіграють такої позитивної ролі і в деяких аспектах не сприяють врегулюванню конфліктів. Це зумовлено як обмеженнями, що накладаються політичним та інституційним контекстом, так і внутрішніми слабкостями самих партій.

Дослідники постконфліктних суспільств розглядають політичні партії, як один з найважливіших інститутів у процесі державного будівництва [1]. З іншого боку, політичні партії можуть бути використані як агенти зовнішнього впливу для спроб руйнування існуючої політичної системи та продовження гібридної війни у політичній системі країни.

Аналіз діяльності політичних партій за останні декади засвідчує формування кризи довіри до існуючих політичних партій серед населення різних країн, а не лише у тих, які перебувають в активній стадії конфлікту чи в постконфліктному періоді. Зміна електоральних орієнтацій на користь менших політичних партій спричиняє зростання фрагментації та нестабільність партійних систем. Партійні системи опиняються в умовах «ідеального шторму», який на фоні зміни електоральних орієнтирів, а також зменшення рівня довіри до політичних партій, створює передумови до формування нових політичних партій та переформатування партійних систем. Для постконфліктних суспільств така тенденція загрожує тим, що новоутворені політичні партії не визнаватимуть укладених раніше суспільних угод і навіть можуть свідомо провокувати до їхнього перегляду, а відтак до відновлення конфлікту.

Низький рівень довіри до політичних партій характерний і для України. Часто показник довіри до політичних партій розглядається як підтвердження кризи політичних партій. І хоча цей показник не стосується рівня підтримки конкретних політичних партій, саме він може виступати інструментом

боротьби проти окремих політичних партій. Тенденція до збереження негативного тренду довіри до політичних партій зберігається вже понад 10 років. Баланс довіри до політичних партій є одним з найменших, порівняно з іншими суспільно-політичними інститутами, і постійно перебуває у негативному полі.

А.Рідда аналізуючи роль політичних партій у постконфліктних суспільствах приходить до висновку, що партії можуть відігравати важливу роль у: формуванні нової конституції постконфліктного періоду, розбудові державних інститутів, сприянні забезпеченню верховенства права, досягненні національної єдності та інтеграції, сприянні демократизації та розвитку політичної участі, врегулюванні конфліктів у суспільстві. Успіх політичних партій у досягненні цих завдань сприятиме політичному розвитку суспільства і, як наслідок, зміцненню державотворчих процесів [2, с. 7].

У постконфліктних суспільствах зростає роль політичних партій у мобілізації мас і підштовхуванні їх до політичної участі, тим більше, що кожна партія намагається отримати найбільшу кількість привілеїв за рахунок громадської підтримки своїх програм і політики. Водночас, в умовах консолідації українського суспільства навколо основних політичних інститутів під час повномасштабної російської агресії, політичні партії стали єдиним винятком і рівень довіри до них не продемонстрував позитивної динаміки. Поряд з цим, цілком обґрунтоване призупинення виборчого процесу, а також консолідація суспільства навколо питання, щодо недоцільності проведення виборів будь-якого рівня під час воєнного стану, обмежують можливості та перспективи існуючих політичних партій. Внаслідок цього, політичні партії перебувають на етапі, коли виборці відчують слабкість сформованих впродовж останніх десятиліть моделей політичних партій. Саме тому виборці схильні надавати перевагу новим інституційним утворенням з числа військових, волонтерів та

громадських активістів. Така зміна орієнтирів не є підставою стверджувати, що політичні партії остаточно вичерпали свої інституційні можливості, швидше за все, варто говорити про те, що політичні партії знаходяться на етапі чергового переформатування, як світоглядного, так і організаційного принципу своєї діяльності.

В умовах постконфліктного періоду політичні партії мають виступати основним інструментом інтеграції суспільства, шляхом залучення до політичного процесу представників всіх верств суспільства. У поєднанні з тим, що політичні партії в Україні перебувають на етапі переформатування, намагаючись віднайти нові способи комунікації та розширення підтримки, саме вони можуть бути як і інструментом інтеграції суспільства, так і тим інструментом, який може бути використаний з метою дестабілізації політичної системи. З огляду на це, продовження досліджень політичних партій у постконфліктний період мають важливе значення та повинні сприяти тому, щоб унеможливити використання політичних партій як технологічного інструменту впливу та дестабілізації політичного процесу.

Список використаних джерел

1. Cama G., Coticchia F. Political parties matter: a research agenda on interactions among elites in post-conflict democracies. *Contemporary Politics*. 2019. Vol. 25, Issue 4. P. 373-392. URL: <https://doi.org/10.1080/13569775.2018.1552236> (дата звернення: 10.03.2025).
2. Ridaah A. The Role of Political Parties in Post-Conflict Peacebuilding: The Challenges and Opportunities. *Middle East Research Journal*. 2024. Vol. 97. P.5-30.
3. Wolff S. Review: Building Democratic States after Conflict: Institutional Design Revisited. *International Studies Review*. 2010. Vol. 12, No. 1. P. 128-141. URL: <https://www.jstor.org/stable/40730716> (дата звернення: 14.03.2025).